RAADSVOORSTEL

gemeente opmeer

Postregistratienummer	21.0013909

Onderwerp	Invoering van het recycle-tarief per 1 januari 2023 en vaststelling van de Afvalstoffenverordening 2023
Sector	Grondgebiedzaken
Portefeuillehouder	R.W. Tesselaar
Steller	M.C.F. Gravelotte

Inleiding

Gemeenten kunnen eraan bijdragen dat minder restafval van huishoudens de verbrandingsovens in gaat. Hiermee wordt door hen een belangrijke bijdrage geleverd aan de overstap naar een circulaire economie. Het gescheiden afval kan als grondstof voor nieuwe producten dienen en blijft daarmee in de kringloop.
Om aan deze ontwikkeling bij te dragen, heeft uw raad op 23 juni 2021 besloten tot invoering op 1 januari 2023 van het recycle-tarief. Met het recycle-tarief wil Opmeer in 2026 uitkomen op maximaal 100 kg restafval per inwoner per jaar en een afvalscheidingspercentage van tenminste 80%. Het recycle-tarief helpt bij de realisatie van deze doelstellingen, omdat het tot een betere afvalscheiding en tot lagere kosten leidt.

Op 23 juni 2021 heeft uw raad de volgende besluiten genomen.

1. Het Recycleplan Huishoudelijk afval Opmeer 2021 – 2025 is vastgesteld.
2. Het recycle-tarief wordt ingevoerd per 1 januari 2022.
3. Het college krijgt de opdracht de tegemoetkoming in de kosten van de afvalheffing voor specifieke doelgroepen uit te werken en voor besluitvorming aan de raad voor te leggen bij de vaststelling van de Verordening afvalstoffenheffing 2022.
4. De financiële consequenties van de invoering van het recycle-tarief zijn verwerkt in de Begroting 2022 en de Verordening afvalstoffenheffing 2022.

Ook heeft uw raad een amendement aangenomen, waarbij het college is opgedragen twee varianten bij het recycle-tarief uit te werken en die met een duidelijk beargumenteerde voorkeursvariant aan de raad aan te bieden ter besluitvorming, namelijk:

a. het bedrag van de afvalstoffenheffing staat vast voor het maximale aantal ledigingen per jaar, maar voor elke keer dat de Kliko niet wordt aangeboden, volgt restitutie aan het einde van het jaar;
b. het vaste bedrag van de afvalstoffenheffing staat vast voor een minder aantal ledigingen, elk extra aanbod van de Kliko wordt belast in een naheffing in het variabele deel.

Invoering van het recycle-tarief maakt het noodzakelijk de Afvalstoffenverordening gemeente Opmeer 2023 en het Uitvoeringsbesluit Afvalstoffenverordening gemeente Opmeer 2023 daarop af te stemmen. Vaststelling van de Verordening is een bevoegdheid van de gemeenteraad, vaststelling van het Uitvoeringsbesluit is aan het college.

Gelet op het voorgaande leggen wij uw raad de volgende beslispunten ter vaststelling voor.

Beslispunten

1. Invoering in Opmeer van het recycle-tarief, waarbij het aantal ledigingen van de restafvalcontainer achteraf in rekening worden gebracht, per 1 januari 2023.
2. De Afvalstoffenverordening gemeente Opmeer 2023 vast te stellen.
3. De geraamde, eenmalige kosten van € 120.000, die verbonden zijn aan de invoering van het recycle-tarief, te dekken uit de Reserve Onvoorziene ontwikkelingen.

Beoogd effect

- Daling van de hoeveelheid restafval per inwoner naar minder dan 100 kg per jaar en een afvalscheidingspercentage van tenminste 80%, beide in 2026.
- Inbouwen van een prikkel tot afvalscheiding in de afvalstoffenheffing.
- (Gedeeltelijke) compensatie voor de te betalen afvalstoffenheffing voor huishoudens met een beperkte draagkracht en huishoudens die (tijdelijk) vanwege medische redenen of vanwege de aanwezigheid van kinderen in luiers meer dan gemiddeld restafval produceren.
- Beheersing daarbij van administratieve – en handhavingslasten.

Argumenten

Beslispunt 1: Invoering van het recycle-tarief, waarbij het aantal ledigingen van de restafvalcontainer achteraf in rekening worden gebracht, per 1 januari 2023.

1.1 Het college heeft op verzoek van de gemeenteraad twee varianten voor het recycle-tarief uitgewerkt.

Bij zijn besluit heeft uw raad een amendement aangenomen, waarbij het college is opgedragen twee varianten uit te werken en die met een duidelijk beargumenteerde voorkeursvariant aan de raad aan te bieden ter besluitvorming, namelijk:

a. Het bedrag van de afvalstoffenheffing staat vast voor het maximale aantal ledigingen per jaar, maar voor elke keer dat de Kliko niet wordt aangeboden, volgt restitutie aan het einde van het jaar. Deze variant wordt hierna 'restitutie-tarief' genoemd.
b. Het vaste bedrag van de afvalstoffenheffing staat vast voor een minder aantal ledigingen, elk extra aanbod van de Kliko wordt belast in een naheffing in het variabele deel. Deze variant wordt hierna 'semi-recycle-tarief' genoemd.

Het college heeft beide varianten nader uitgewerkt.

1.2 De dekkingsgraad ligt bij elk van de drie varianten ruim boven de 90%, waarbij de hogere dekkingsgraad van het restitutie-tarief en het semi-recycle-tarief veroorzaakt wordt door een mindere prestatie in afvalscheiding. Met het recycle-tarief kan de gemeente naar verwachting een grotere kostenbesparing realiseren.

Voor het restitutie-tarief ligt de financiële dekkingsgraad – dat wil zeggen, de totale opbrengsten als percentage van de totale kosten – op 99%, voor het semi-recycle-tarief op 97% en voor het recycle-tarief op 94%. De verschillen in dekkingsgraad worden veroorzaakt door het feit dat er een kleinere, psychologische prikkel tot afvalscheiding uitgaat van het restitutie-tarief en het semi-recycle-tarief dan van het recycle-tarief. Die prikkel wordt nu eenmaal minder gevoeld als vooraf al voor alle of een deel van de ledigingen betaald is. En een minder voelbare prikkel tot afvalscheiding leidt tot het vaker aanbieden van restafval.

Feitelijk betekent dit dat de hogere dekkingsgraad van het restitutie-tarief en het semi-recycle-tarief veroorzaakt wordt door het feit dat onze inwoners bij die tarieven meer afval zullen aanbieden en daardoor meer gaan betalen dan zij nu doen. Bij het restitutie-tarief komt dit gemiddeld per huishouden neer op een jaarlijkse kostenstijging van € 34, bij het semi-recycle-tarief op een kostenstijging van € 25 en bij het recycle-tarief op een kostenstijging van €5.

Tegelijk geldt dat de kostenbesparing, die de gemeente kan realiseren, bij het restitutie-tarief (€ 32.274) en het semi-recycle-tarief (€ 42.424) lager ligt dan bij het recycle-tarief (€ 66.863), dit omdat met het recycle-tarief naar verwachting minder afval opgehaald hoeft te worden en de gemeente daarom een lager bedrag aan afvalverwerker HVC verschuldigd is.

1.3 Als de gemeente in 2026 wil uitkomen op maximaal 100 kg restafval per inwoner per jaar en een afvalscheidingspercentage van tenminste 80%, biedt een keuze per 1 januari 2023 voor het recycle-tarief de meeste zekerheid.

Een prijsprikkel achteraf (restitutie-tarief) of pas na 8 ledigingen (semi-recycle-tarief) heeft blijkens een analyse van ervaringen bij andere gemeenten onvoldoende effect op het gebied van duurzaamheid, terwijl de gemeenteraad van Opmeer op 23 juni 2021 juist heeft uitgesproken dat hij zijn inwoners zoveel als mogelijk wil stimuleren tot afvalscheiding over te gaan en zo min

mogelijk restafval wil laten aanbieden. De conclusie is dat een keuze voor het recycle-tarief bij deze ambitie past.

Beslispunt 2: De Afvalstoffenverordening gemeente Opmeer 2023 vast te stellen.

2.1 Invoering van het recycle-tarief brengt met zich mee dat de Verordening op een aantal (juridische) punten aangepast moet worden.

In de verordening zijn de volgende artikelen aangepast.

- Artikel 1: er is een aantal nieuwe begrippen opgenomen.
- Artikel 7.2: de lijst met afvalproducten die afzonderlijk ingezameld moeten worden, is geactualiseerd.
- Artikel 11: behandelt registraties en het gebruik van persoonsgegevens. Dit artikel is toegevoegd.
- Artikel 12: dit artikel bepaalt dat het College beleidsregels kan opstellen voor specifieke doelgroepen bij het recycle-tarief. Dit artikel is toegevoegd.
- Artikel 22: de verwijzing naar artikelen in de Wet economische delicten is geactualiseerd.
- Artikel 24: dit artikel is toegevoegd en geeft aan welke wijzigingen in de Verordening optreden bij invoering van de Omgevingswet.
- Artikel 25: dit artikel bepaalt dat de Afvalstoffenverordening 2020 wordt ingetrokken.
- Artikel 27: dit artikel bepaalt dat de nieuwe verordening in werking treedt op 1 januari 2023.

2.2 Het college heeft de tegemoetkoming in de kosten van de afvalheffing voor specifieke doelgroepen uitgewerkt en legt deze hierbij voor besluitvorming aan de raad voor.

Met de vaststelling van het Recycleplan Huishoudelijk afval Opmeer 2021 – 2025 heeft de raad ook bepaald dat voor een aantal specifieke doelgroepen in ieder geval het huidige serviceniveau gehandhaafd moet blijven. De hieronder door het college voorgestelde beleidsregels worden overigens niet in de Afvalstoffenverordening gemeente Opmeer 2023 opgenomen, omdat het opstellen van dergelijke regels, na vaststelling van deze verordening door de raad, een eigen bevoegdheid van het college is. Het college stelt de volgende beleidsregels voor.

Doelgroep	Huidig serviceniveau	Voorgesteld serviceniveau
Huishoudens met kinderen in luiers	Kosteloos gebruik van een afvalpas voor een verzamel-container in de buurt	Gratis een extra, grijze minicontainer in bruikleen (normale aanschafprijs 2021 eenmalig € 125)
Huishoudens hoogbouw	Geen extra service	Plaatsing van extra cocons, zodat ook GFT en etensresten gescheiden kunnen gaan worden
Ouderen	Geen extra service	De mogelijkheid om een kleiner formaat rolcontainer te verkrijgen
Huishoudens met medisch afval	De mogelijkheid om tegen betaling gebruik te maken van een extra bak	Gratis een extra, grijze minicontainer in bruikleen (normale aanschafprijs 2021 eenmalig € 125)
Sociale minima	100% kwijtschelding van de afvalstoffenheffing	100% kwijtschelding van de afvalstoffenheffing

Toelichting

- Huishoudens met kinderen in luiers
  Kinderen verschillen in de leeftijd waarop ze zindelijk worden. Het organiseren van een administratieve controle hierop lijkt om meerdere redenen onwenselijk. Daarom wordt gekozen voor de mogelijkheid van een gratis extra afvalbak in bruikleen. Daarbij blijft de psychologische prikkel om het afval zo goed mogelijk te scheiden in stand.
- Huishoudens met medisch afval
  Om een ingewikkelde administratie en lastige controle te voorkomen, is het voorstel om te kiezen voor de mogelijkheid van een gratis extra afvalbak in bruikleen. Daarbij blijft de psychologische prikkel om het afval zo goed mogelijk te scheiden in stand.
- Sociale minima
  Het betreft huishoudens, die volgens de Kwijtscheldingsregeling HHNK 2019, de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990 en de Leidraad invordering Waterschapbelastingen recht op kwijtschelding hebben. Het is een in aantal soms snel wisselende doelgroep, dit vanwege de veranderingen die zich in de financiële situatie van deze huishoudens kunnen voordoen. Voortzetting van het beleid houdt in dat ook de kosten van de maximaal 13 ledigingen van de restafvalcontainer, die vanaf 1 januari 2023 het variabele deel van de afvalstoffenheffing vormen, onder de kwijtscheldingsregeling vallen. Daar komt bij dat, zoals gezegd, deze doelgroep een soms snel wisselend bestand kent. En dat betekent dat een intensieve administratie opgetuigd zou moeten worden om het variabele deel van de afvalstoffenheffing na 8 ledigingen in rekening te gaan brengen. De kosten daarvan zouden de baten ver overstijgen.

2.3 Invoering van het recycle-tarief brengt met zich mee dat tarieven moeten worden bepaald

Tot 1 januari 2023 gelden in Opmeer vaste tarieven voor de afvalstoffenheffing. Deze bedragen voor eenpersoonshuishoudens € 308 per jaar en voor meerpersoonshuishoudens €419 per jaar. Om een psychologische prikkel tot goede afvalscheiding in te bouwen, wordt ervoor gekozen de afvalstoffenheffing in 2023 lager te laten zijn dan in 2022 als huishoudens hun afvalbak minder dan 8 keer per jaar laten legen. Huishoudens die daarin slagen, besparen dan ten opzichte van de huidige situatie en huishoudens die vaker laten legen, zijn duurder uit. Op dit moment wordt het restafval 13 keer per jaar opgehaald.

Beslispunt 3: De geraamde, eenmalige kosten ad € 120.000, die verbonden zijn aan de invoering van het recycle-tarief, te dekken uit de Reserve Onvoorziene ontwikkelingen.

3.1 Deze werkwijze verschaft de mogelijkheid eventuele hogere kosten of lagere inkomsten te dekken.

Bij het raadsbesluit van 23 juni 2021 is bij de berekening van de kosten uitgegaan van dekking van de eenmalige kosten ad € 120.000 (€ 80.000 in 2022 en € 40.000 in 2023) uit het tarief. Het college stelt nu voor om deze eenmalige kosten te dekken uit de Reserve Onvoorziene ontwikkelingen. Hierdoor wordt er ruimte gecreëerd om eventuele hogere kosten van HVC en eventuele lagere inkomsten te dekken zonder doorberekening in de tarieven.

Kanttekeningen

1. Het risico op neveneffecten (vervuiling, afvaldumpingen)

Omdat inwoners voor het aanbieden van restafval moeten betalen, kunnen zij in de verleiding komen om dat afval bijvoorbeeld te dumpen in de openbare ruimte. Uit landelijke ervaringen blijkt echter dat de omvang van deze problematiek in het algemeen meevalt en kan worden beperkt door goede voorlichting, afval-coaching en handhaving. In de eenmalige kosten voor de invoering van het recycle-tarief is ruimte opgenomen voor extra inzet van beide instrumenten gedurende de eerste twee jaar. Ook is een nulmeting gehouden om vast te kunnen stellen in hoeverre de invoering van het recycling-tarief tot extra vervuiling en afvaldumping gaat leiden.
Voor deze nulmeting hebben de drie wegbeheerders in Opmeer input geleverd. Dat zijn de gemeente Opmeer zelf, Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier en de Provincie Noord-Holland. De Provincie heeft laten weten dat er in haar meldsysteem geen meldingen zijn van gestort afval langs de N241 en N239. HHNK heeft aangegeven dat er weinig tot geen notities zijn in zijn meldsysteem. Dat laat onverlet dat HHNK-medewerkers soms afval opruimen. Het betreft vooral grof afval zoals wasmachines, meubels en bouwmaterialen, en daarnaast vuilniszakken met drugs-gerelateerd afval. De indruk van HHNK is dat de deze lozingen de laatste 10 jaar wel zijn afgenomen. Uit de bij de gemeente beschikbare informatie blijkt dat er in de laatste twee jaar 16 afvallozingen binnen de bebouwde kom hebben plaatsgevonden en 19 daarbuiten. Deels ging het daarbij echter om (opgehoopt) zwerfvuil.
In de loop van 2024 zal het college een tweede meting doen om te bepalen welke effecten de invoering van het recycle-tarief heeft gehad.

2. Het risico op lagere inkomsten vanwege succes van het recycle-tarief

Het recycle-tarief kan juist als het succesvol is, een financieel dekkingsprobleem opleveren voor de gemeentelijke begroting. Als het aantal aanbiedingen van afvalcontainers lager uitpakt dan begroot, ontvangt de gemeente immers minder variabele inkomsten. Dit financiële risico wordt grotendeels beheerst door onze keuze voor een verhouding van 80% vaste heffing en 20% variabele heffing.

3. Het is onzeker hoeveel huishoudens gebruik zullen maken van de mogelijkheid tot kwijtschelding van - en tegemoetkoming in de kosten van de afvalstoffenheffing.

Hoewel niet te verwachten is dat er een substantieel groter beroep zal worden gedaan op de mogelijkheden tot kwijtschelding van – en tegemoetkoming in de kosten van de afvalstoffenheffing, bestaat daarover geen zekerheid. Het college wil daarom in de loop van 2023 peilen hoe de zaken zich op dit punt hebben ontwikkeld en zal daarover aan de raad rapporteren.

4. De door HVC gemaakte prognose biedt geen garanties.

De door HVC uitgevoerde businesscase, die op 23 juni 2021 door de gemeenteraad als onderdeel van het Recycleplan Huishoudelijk afval 2021 – 2025 is vastgesteld, heeft een uitgebreid inzicht gegeven in de te behalen (financiële) resultaten. Toch is enig voorbehoud op zijn plaats, omdat de prognoses voornamelijk gebaseerd zijn op landelijke ervaringen. Als de resultaten substantieel gaan afwijken van de prognoses, zal het college de raad daar uiteraard tijdig over informeren. Tot nu toe is er echter geen aanleiding dit te verwachten.

Financiën

De financiële gevolgen van de invoering van het recycle-tarief zijn verwerkt in de Begroting 2023. Voor de implementatiefase moet de gemeente rekening houden met extra inzet op het gebied van communicatie, handhaving, projectleiding, omzetten van de administratie/facturatie en dergelijke. Deze eenmalige kosten komen uit op € 120.000. Voorgesteld wordt ze ten laste te brengen van de Reserve Onvoorziene ontwikkelingen in 2023 en 2024.

Uitvoering en communicatie

Vanwege het feit dat de gemeenteraad over deze voorstellen op 17 februari 2022 een besluit neemt, gebeurt voorafgaand daaraan het volgende.

- Voorbereiden gemeentelijke organisatie: bijvoorbeeld zorgen voor het aanpassen van het belastingsysteem, zorgen dat er voldoende tijdelijk extra capaciteit is voor projectleiding, communicatie en handhaving.
- Basis op orde brengen: er voor zorgen dat iedereen goed het afval kan scheiden door bijvoorbeeld het plaatsen van verzamelcontainers voor groente-, fruit- en etensresten bij hoogbouw (cocons).

Vóór 1 januari 2023 gebeurt nog het volgende:

- Communiceren richting inwoners over het genomen raadsbesluit, inclusief het doel van de invoering van het recycle-tarief, de financiële gevolgen voor de inwoners en de mogelijkheden voor specifieke doelgroepen voor wat betreft kwijtschelding en tegemoetkoming in de kosten.

Bijlagen

Afvalstoffenverordening gemeente Opmeer 2023

Het college van burgemeester en wethouders

Datum: 17 februari 2022

Raadsbesluit

De raad van de gemeente Opmeer,

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 9 november 2021;

gelet op de behandeling in de Commissie Ruimte van 30 november 2021;

besluit:

1. Invoering in Opmeer van het recycle-tarief, waarbij het aantal ledigingen van de restafvalcontainer achteraf in rekening worden gebracht, per 1 januari 2023.
2. De Afvalstoffenverordening gemeente Opmeer 2023 vast te stellen.
3. De geraamde, eenmalige kosten van € 120.000, die verbonden zijn aan de invoering van het recycle-tarief, te dekken uit de Reserve Onvoorziene ontwikkelingen.

Aldus besloten in de raadsvergadering van 17 februari 2022,

voorzitter
G.J. van den Hengel

griffier
M. Versteeg